

Što se tiče komentara u vezi s poreklom rukopisa, pošto oni ne predstavljaju tekstove *Hilandarskog medicinskog kodeksa*, već gledište samog *M. D. Grmeka*, smatram da oni ne zaslužuju da trošim vreme na njihovo ispitivanje. Naša uporedna ispitivanja u vezi s poreklom rukopisa završena su i ona će u najskorije vreme biti objavljena u našem sumarnom radu u vezi s *Hilandarskim medicinskim kodeksom*, čime će se pružiti prilika čitaocima *Acta historica* da se detaljno upoznaju s njima.

Pošto smo u zajednici s *L. Stanojevićem* prvi ukazali na sadržaj i značaj *Hilandarskog medicinskog kodeksa* za našu kulturu i medicinu, smatrao sam se moralno obaveznim da ukažem i na ovo Priznajem da ispravljanje tuđih grešaka predstavlja gubljenje vremena. Smatram da *Hilandarski medicinski kodeks* to zaslužuje. Uostalom, ovo je vraćanje duga bezimnom autoru koji na mje dao ovo veliko delo naše naučne proze srednjeg veka da ga sačuvamo onakvog kakvog nam ga je on ostavio; s pravopisom, koji je bio svojstven njegovom maternjem jeziku na koji on ukazuje na svakom mestu.

Samo ovo je bio razlog da se osvrnem na rad *M. D. Grmeka*. Osim toga, želeo sam i da mu pomognem kako bi ubuduće izbegao slične greške u radovima ovakve vrste.

Bibliografija

1. Katić R.V.: *Acta historica medicinae, pharmaciae, veterinae*, 1967, VII, 1—2, 164—167 (vidi sledeće radove M. D. Grmeka: *Med. enciklopedija*, sv. 8, 1964, str. 205, red 47; *Les Sciences dans les manuscrits slaves, etc.*, le 5 Juin, 1959, 36, red 10, str. 39, red 1; *Med. enciklopedija*, 8, str. 218, red 7, zatim strana 205, red 7, 209, red 36.
2. Grmek M. D.: *Anali hist. Instituta JAZU u Dubrovniku*, III, 1954, str. 19, primedba 31.
3. Katić R. V.: *Zbornik radova*, LXXI, Instituta za med. istraživanja 8, 1960, 71—118.
4. Grmek M. D.: *Spomenik SANU*, CX, 12, 1961, str. 31—45.

Dr R. V. Katić, profesor Veterinarskog fakulteta, Bulevar JNA, 18, Beograd

PRIM. DR ŠANDOR ŠTAJNFELD

(1905—1972)

Vera KOVAČIĆ

ISTAKNUTI STRUČNJAK, VRSNI PUBLICISTA, NEUMORNI PEDAGOG i istražitelj zdravstvene kulturne tekovine, prim. dr Šandor Štajnfeld, načelnik Kožno-veneričnog odeljenja Opšte bolnice u Subotici u penziji, iznenada je preminuo 24. juna 1972. godine u Subotici.

Životni put dr Šandora Štajnfelda nije bio lak. Rođen je u Subotici 1905. godine u trgovačkoj porodici, tu je proveo svoje detinjstvo i završio sred-

nju školu. Upisao se na Medicinski fakultet u Beogradu i još kao mlad student priključio se naprednom radničkom pokretu razvijajući revolucionarnu delatnost u Klubu studenata marksista i učestvujući u akcijama predvođenim Komunističkom partijom Jugoslavije. Zbog svoje aktivnosti bio je proganjan i lišavan slobode: u Požarevačkom zatvoru je proveo godinu dana, 1932—1933. godine, u Kaznionici u Sremskoj Mitrovici 3 godine 1934—1937. godine i u koncentracionom logoru u Bileći bio je 1940. godine. Iako su to bile teške godine iskušenja, gladi i mučenja, komunisti su i rubiju pretvorili u poprište borbe, intenzivno proučavanje marksizma, u školu boraca Revolucije.

Diplomu lekara dobio je tek 1938. godine na Beogradskom univerzitetu. Za vreme rata bio je u zarobljeničkom logoru 1941—1945. godine i za sve vreme dok se nalazio u ratnom zarobljeništvu bio je organizator pokreta otpora i jačao i razvijao narodnooslobodilački pokret u zarobljeničkim logorima.

Po oslobođenju dolazi u Suboticu i biva postavljen za pomoćnika poverenika za narodno zdravlje i na toj dužnosti postavlja temelje nove zdravstvene službe u Subotici. Uskoro, po potrebi i rasporedu, posvećuje se novinarstvu i dve godine je radio kao pomoćnik glavnog urednika dnevnog lista „Magyar Szó” u Novom Sadu. U isto vreme bio je glavni urednik časopisa za društvena i kulturna pitanja „Hid”, časopisa sa slavnom revolucionarnom prošlošću, čiji je dr Šandor Štajnfelđ bio član redakcije 1937—1941. godine.

Svom lekarskom pozivu vraća se 1948. godine i pošto je 1951. godine položio specijalistički ispit iz dermatovenerologije postaje načelnik Kožno-veneričnog odeljenja u subotičkoj bolnici, gde je dočekao i zasluženu penziju. Kao vrsnom stručnjaku još 1961. godine mu je dodeljen naziv primarijusa.

Pisanjem se počeo baviti još kao gimnazijalac, prevodeći i pišući pesme pod pseudonimom Šomorja Šandor, prevodio je na mađarski Krležu i Manojlovića; no, u kasnijem periodu svoga života bavio se isključivo društvenim pitanjima, publicistikom i objavljivanjem stručnih radova.

Kao istaknuti dermatovenerolog objavio je naučne radove o problematici sifilisa i o prvim uspesima terapije penicilinom. Radovi su sledeći: „Dosađajna naša iskustva sa penicilinom kod dece sa kongenitalnim sifilisom” (Medicinski pregled, 1951, broj 9—10), „Istraživanje endemskog sifilisa među kolonistima iz BiH-a” (Medicinski pregled, 1951, broj 11—12), „Rezultati lečenja sifilitičara na Kožno-veneričnom odeljenju Glavne pokrajinske bolnice” (Medicinski pregled, 1952, broj 13—15), „Rezultati lečenja parenhimatoznog keratitisa penicilinom” (Medicinski pregled, 1953, broj 2).

Dr Šandor Štajnfelđ se s posebnim oduševljenjem i ljubavlju posvetio radu na seksualnom prosvetivanju omladine i odraslih. Održao je ciklus predavanja po školama, mesnim zajednicama u Novom Sadu i Subotici, kao i na tribinama Lekarskog društva. Zajedno s grupom pedagoga, psihologa, lekara, organizovao je kurseve seksualnog vaspitanja, tzv. „školu života” za srednjoškolsku omladinu u Subotici, kao i seminare za nastavnike. U listovima „Magyar Szó” i „Subotičke novine” istupao je sa siste-

matskim nedeljnim rubrikama iz ovog domena i ti članci su godinama uživali veliku popularnost u javnosti. Pod pseudonimom dr Nikola Palić objavio je vrlo zapažene knjige namenjene omladini iz oblasti seksualnog vaspitanja: „Polni život” koji je doživeo 6 izdanja, „Nemi életünk” sa 3 izdanja, „Négyszemközt az orvossal” i u suradnji s Vladislavom Taborom knjigu „Dragi sine”.

Posebnu ljubav, kao vrsni stručnjak i pisac, pokazao je prema istraživanju zdravstvene prošlosti svog rodnog grada, a kojoj aktivnosti je posvetio poslednju deceniju svoga života. Zato je kao penzioner provodio dobar deo svog slobodnog vremena po bibliotekama i arhivima Subotice, Segedina i Budimpešte i uspeo je da svojim perom oživi sene medicinskih velikana Subotice. Otrgnuo je od zaborava prvog Subotičanina lekara dr Vince Zomborčevića, opisao je prvu primenu seruma protiv difterije u Subotici i istraživao zdravstvenu prošlost subotičkog kraja. Učestvovao je na svim stručnim manifestacijama iz istorije zdravstvene kulture i bio je jedan od osnivača ovog Naučnog društva. Za sastanak u Bosanskom Petrovcu povodom Prvog kongresa partizanskih lekara pripremao je novi rad, ali ga je iznenadna smrt sprečila da ga završi.

Neumitna smrt prekinula je život i aktivnost dragog Štafike, dobrog lekara, divnog druga i plemenitog čoveka i zato će budući istoričar medicine Subotice imati zahvalnu dužnost kada će jednog dana opisati njegov lik.